

17 februari 2025

Actieplan 2025¹

“De BAOB zal in 2025 blijven inzetten op een effectief, risicogestuurd en proportioneel toezicht op de auditkwaliteit en de integriteit van de auditsector, met een duidelijke pedagogische aanpak voor de kwaliteitsmanagementnorm International Standard on Quality Management (ISQM) en de assurance van duurzaamheidsinformatie.

De BAOB handhaaft het wettelijk en reglementair kader door voortdurend na te gaan of bedrijfsrevisoren, die bakens moeten zijn van ethiek en onafhankelijkheid, hun missie correct en deskundig vervullen.

Aldus bijdragen tot het algemeen belang en eerlijke en transparante financiële en niet-financiële informatie waarin gebruikers kunnen vertrouwen, is wat onze medewerkers dagelijks motiveert.”

Bénédicte Vessié, Voorzitter

¹ Het jaarlijks actieplan van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (*Belgian Audit Oversight Board* of afgekort “BAOB”) geeft een *high level* inzicht in de accenten die de BAOB in zijn toezicht in het kalenderjaar wil ontwikkelen. Dit overzicht is uit de aard onvolledig, want *high level*, en louter informatief. Hieruit kunnen bijgevolg geen rechten worden geput in het kader van concrete controleacties van de BAOB.

I. ALGEMENE OVERWEGINGEN

Vertrouwen is een essentiële vereiste van de burgers ten aanzien van alle openbare en particuliere instellingen en een voorwaarde voor een succesvol en voorspoedig economisch zakenleven.

Gelijke en correcte informatie voor de betrokken marktdeelnemers is daarbij ook een cruciale voorwaarde voor eerlijke en transparante financiële markten. De *business* omgeving waarin de economische actoren en hun bedrijfsrevisoren optreden, evolueert continu en met stijgende complexiteit. En zo ook de noden van allen die baat hebben bij (niet-)financiële rapportering van hoge kwaliteit. Correcte marktinformatie is de pijler voor een efficiënte kapitaalallocatie en draagt bij tot rendabele investeringen en aldus tot een aantrekkelijk Belgisch economisch investeringsklimaat, wat de basis vormt voor economische groei.

Dat onderstreept de essentiële rol van bedrijfsrevisoren om vertrouwen te scheppen bij derden in de informatie die ondernemingen en andere actoren verschaffen. Geen of foutieve informatie kan leiden tot investeringsbeslissingen die steunen op onjuiste gegevens, en in geval van fraude tot financiële schade, wat een vertrouwensbreuk kan veroorzaken bij de gebruikers van die informatie.

Het onafhankelijk toezicht op de sector onderstreept het belang van het beroep en vormt de katalysator om, samen met alle bedrijfsrevisoren, dagelijks het vertrouwen in deugdelijke auditkwaliteit en eerlijke marktinformatie te versterken.

Als toezichthouder op de auditkwaliteit, de antiwitwaswetgeving en met ingang van 2025 ook de controle op de (eerst *limited*, en daarna *reasonable*) *assurance* van duurzaamheidsinformatie, zet de BAOB zich onvermoeibaar in voor de belangen van allen door voortdurende versterking van het ecosysteem voor auditkwaliteit, integriteit en groei van het vertrouwen van beleggers, kredietverstrekkers en *stakeholders* in de kwaliteit en betrouwbaarheid van de door bedrijfsrevisoren gecontroleerde financiële en niet-financiële informatie. Dit is des te meer noodzakelijk in een schommelend economisch klimaat met geopolitieke spanningen en *business*-, klimaat- en organisationele uitdagingen.

De BAOB treedt daarbij hoofdzakelijk preventief op indien zijn controles onvolkomenheden aan het licht brengen. Dit vormt kansen voor het beroep om zich voortdurend te verbeteren.

II. TRENDS EN RISICO'S IN 2025

In 2025 zullen economische instabiliteit gekoppeld aan renteschommelingen, kostenstijgingen, waardeverminderingen en continuïteitsproblemen, de digitalisering en integriteitsrisico's belangrijke risicofactoren blijven voor bedrijfsrevisoren bij het auditeren van hun cliënten.

De omzetting van de *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)* in het Belgisch recht en de toepassing van de (toekomstige) standaarden inzake de *assurance* van duurzaamheidsinformatie zijn uitdagingen die opportuniteiten bieden, maar ook belangrijke investeringen in expertise vergen. De aanhoudende moeilijkheid bij het aantrekken of het behoud van deskundig personeel zal druk blijven zetten op de kantoororganisatie zonder te mogen inboeten op de auditkwaliteit van de controles.

De inwerkingtreding van de *International Standard on Quality Management (ISQM) 1* en 2² draagt bij tot het versterken van de interne kantoororganisatie van bedrijfsrevisorenkantoren door een actief risico- en kwaliteitsbeheer.

De omgeving waarin bedrijfsrevisoren optreden is continu in beweging met opportuniteiten en risico's. Zo ook zullen de trends en risico's die de BAOB identificeert bij aanvang van het jaar permanent evolueren.

De inflatie-gebonden kostenverhogingen en de geopolitieke onzekerheid, door onder meer de militaire conflicten in Oekraïne en het Midden-Oosten gekoppeld aan een vrees voor turbulentie in de internationale handel na de Amerikaanse presidentsverkiezingen, zullen met variabele intensiteit in de verschillende sectoren onzekerheid scheppen over de financiële cijfers van economische actoren, over de inbaarheid van hun vorderingen en over de waardering van hun materiële en immateriële activa. Indien de inflatie na een turbulent 2024 lijkt te stabiliseren, zijn opstoten mogelijk. Deze kunnen op hun beurt centrale banken aanzetten om met gerichte acties rente-opstoten onder controle te houden.

De beide langetermijntrends, die de BAOB sinds 2023 reeds identificeerde, blijven in 2025 aanwezig en zullen het beroep in de komende jaren blijven impacteren.

Digitalisering en technologische evolutie, met onder meer AI³-modellen, en bijhorende grotere mogelijkheden van data-exploitatie en automatisatie blijft de eerste langetermijntrend.

AI-modellen stellen de sector en de BAOB voor nieuwe uitdagingen, met opportuniteiten en risico's. Technologie en data-analyse kunnen de kwaliteit van de controle verhogen, maar leiden ook tot vraagstukken met betrekking tot de betrouwbaarheid van deze technieken, de bewijswaarde ten aanzien van de BAOB en derden, de beheersing van de IT-omgeving en de gevoeligheid voor cybercriminaliteit.

Cyberveiligheid is een universeel operationeel risico waartegen alle bedrijfsrevisorenkantoren en de BAOB zich voortdurend moeten wapenen. Data-integriteit van de controledossiers middels een passende kantoororganisatie moet daarom een primaire zorg van elke bedrijfsrevisor zijn, zelfs na het

² De opzet en de implementatie van een kwaliteitsmanagementsysteem voor revisorale opdrachten in overeenstemming met ISQM 1 moest gebeuren uiterlijk op 15 december 2023. De op grond van de paragrafen 53 en 54 van ISQM 1 vereiste evaluatie van het kwaliteitsmanagementsysteem moest worden uitgevoerd binnen een jaar na 15 december 2023. De toepassing van ISQM 2 met betrekking tot revisorale opdrachten geldt met ingang vanaf periodes die aanvangen op of na 15 december 2023.

³ *Artificial Intelligence*.

stopzetten van zijn revisorale activiteit. De BAOB zal daarom blijvende aandacht besteden aan het tijdig definitief samenstellen en archiveren van controledossiers en de eerbiediging door de bedrijfsrevisoren van de integriteit van de gegevens in hun controledossiers.

De verduurzaming is de tweede langetermijntrend die het beroep zal beïnvloeden.

Spijts de wisselende stemmingen⁴ over duurzaamheid in sommige werelddelen hecht Europa nog steeds belang aan duurzaamheid. De recente klimaatrampen wereldwijd zijn hieraan niet vreemd. Dit is toenemend waarneembaar in de ontwikkeling en distributie van financiële producten en diensten, in de marktprijs van goederen en in de aandacht voor de waardeketen van ondernemingen.

De CSRD schrijft voor dat grote ondernemingen over niet-financiële informatie (NFI) gebaseerd op de *European Sustainability Reporting Standards* (ESRS) moeten rapporteren. Dit beoogt hun duurzaamheidsinspanningen te verhogen. De dubbele materialiteitsanalyse is daarbij essentieel. Deze geeft gebruikers van duurzaamheidsinformatie inzicht in de impact, de opportuniteiten en de risico's inzake duurzaamheid en kan nuttige informatie geven over de toekomstige bedrijfsprospectieven. De omzetting van de CSRD in het Belgisch recht werd realiteit met de wet van 2 december 2024⁵ en lanceert het toezicht van de BAOB over de *assurance* door bedrijfsrevisoren van duurzaamheidsinformatie.

Doorheen de tijd zullen meer ondernemingen over hun duurzaamheidsinformatie moeten rapporteren. De verplichtingen over de duurzaamheidsrapportering en de *assurance* hierover worden voor verschillende vennootschappen en groepen immers gefaseerd over de boekjaren 2024, 2025 en 2026 van kracht. De BAOB identificeerde op basis van de verklaringen van de bedrijfsrevisorenkantoren in de *Auditors Annual Cartography* in totaal 2.379 ondernemingen in hun klantenportefeuille op wie voornoemde verplichtingen rusten. Gefaseerd zullen respectievelijk 28 ondernemingen in 2025 (over hun boekjaar 2024), 2.310 ondernemingen in 2026 (over hun boekjaar 2025) en 41 ondernemingen in 2027 (over hun boekjaar 2026) rapporteringsplichtig zijn⁶.

Bedrijfsrevisorenkantoren zullen bijgevolg met ingang van 2025 voor het eerst (bij aanvang *limited*, en daarna *reasonable*) *assurance* geven over duurzaamheidsinformatie. Ondernemingen staan voor belangrijke inspanningen om de rapportering over duurzaamheidsinformatie te realiseren; de niet-beursgenoteerde ondernemingen hebben daarbij nog een belangrijke leercurve en steunen op data die toekomstgericht in kwantiteit en kwaliteit moeten groeien.

De inwerkingtreding van de CSRD-regelgeving biedt opportuniteiten, maar ook uitdagingen voor het beroep in termen van kenniswerving en het in te zetten personeel. Het zal voor hen zeker in een eerste fase een uitdaging zijn om transparant en betrouwbaar over deze informatie te rapporteren. De BAOB zal ten vroegste in de tweede jaarhelft 2025 zijn toezicht hierop kunnen uitoefenen.

---

⁴ Bloomberg Jan 2024, [ESG Funds See First Ever Net Outflows Globally After US ...](#); Guardian, [Six big US banks quit net zero alliance before Trump](#).

⁵ Wet van 2 december 2024 betreffende de openbaarmaking van duurzaamheidsinformatie door bepaalde vennootschappen en groepen en de assurance van duurzaamheidsinformatie en houdende diverse bepalingen (B.S. 20 december 2024).

⁶ Caveat: de data houdt geen rekening met de eventuele vrijstelling waarvan groepsvennootschappen genieten.

Alle voornoemde evoluties gaan hand in hand met de permanente uitdagingen, zoals het verhogen van de auditkwaliteit, blijvende aandacht voor continuïteits- en integriteitsrisico's, maar ook het vinden en het behouden van deskundig personeel.

De moeilijkheid om personeel te rekruteren is een wederkerende vaststelling in veel economische sectoren, een topprioriteit in zowat alle bedrijfsrevisorenkantoren en een blijvend, zelfs toenemend, operationeel risico. De BAOB wees reeds in zijn actieplan 2024 op de stijgende maatschappelijke vraag naar controles door bedrijfsrevisoren, die contrasteert met de dalende interesse in de boekhoudkundige- en auditstudierichtingen, maar met *assurance* van de duurzaamheidsinformatie als lichtpunt.

Een complex reglementair kader en interessante evoluties in het bedrijfsleven nopen tot voortdurende bijscholing en aanpassing. Het riskeert de uitstroom uit een sector in vergrijzing te vergroten, laat de deur open voor consolidatie in de sector en kan hopelijk ook een nieuwe generatie enthousiasmeren: *never a dull moment in assurance*.

Een deel van de kantoren doet beroep op *outsourcing*, ook in het buitenland, om het personeelstekort op te vangen of expansie mogelijk te maken⁷. Uitbesteding vereist echter een degelijke kennis en opvolging van de uitbestede activiteit en kan nooit leiden tot het verdwijnen van de eigen verantwoordelijkheid.

Door de vergrijzing in de sector, de toenemende regelgevende eisen en de stijgende digitaliseringskost zoeken een deel van de bedrijfsrevisorenkantoren schaalvergroting door *partnerships*, eventueel met *private equity* investeerders, en consolidatie. Een trend die zich naar verwachting zal doorzetten in de komende jaren. Een aandachtspunt voor de BAOB is of *private equity* spelers voldoende vertrouwd zijn met de reglementaire verplichtingen, ethische regels en eigenheid van het beroep van bedrijfsrevisor.

Een bijzonder en blijvend punt van zorg voor de BAOB is dat de auditkwaliteit niet mag dalen ten koste van de gebruikers van financiële informatie: *stakeholders* moeten erop kunnen vertrouwen dat verslagen blijvend worden afgeleverd op basis van voldoende kennis en middelen. De BAOB neemt deze zorg mee in rekening in het kader van zijn risicogestuurde aanpak.

Alle bedrijfsrevisorenkantoren moeten er daarom over waken om voldoende tijd en middelen aan hun controles te besteden. Dit vormt het speerpunt van het toezicht van de BAOB. De bedrijfsrevisor die er niet in slaagt om het vereiste tijdsbudget door te rekenen aan zijn cliënt en dit zou compenseren door zijn controleverslag op onvoldoende werkzaamheden te steunen, loopt een bijzonder groot risico voor slechte auditkwaliteit en misleidende controleverklaringen. Onbetrouwbare controleverslagen ondermijnen het wezen zelf van het beroep. Dit risico wordt versterkt bij deelname door de bedrijfsrevisor aan overheidsopdrachten met erelonen die de kwaliteit van de dienstverlening niet of onvoldoende in aanmerking nemen.

---

⁷ PCAOB, Sherwood, M., [Working Paper: Offshore Shared Services Center Usage by U.S. Big 4 Audit Engagement Teams](#).

De toegenomen aandacht voor deze risico's bij bedrijfsrevisorenkantoren kan ertoe leiden dat zij cliënten met een afwijkend risicoprofiel afstoten (*de-risking*). Het risico bestaat hierdoor dat deze cliënten ofwel moeilijker een bedrijfsrevisor vinden of beslissen er geen aan te stellen (zelfs in strijd met de wettelijke voorschriften), ofwel een bedrijfsrevisor aanstellen die niet de expertise heeft om voldoende de risico's van deze cliënten te onderkennen.

Tenslotte verwacht de samenleving een bijzondere alertheid voor integriteitsrisico's. De betrokkenheid van bedrijfsrevisorenkantoren bij integriteitsincidenten bij hun cliënten -wegens het witwassen van geld, het financieren van terrorisme en oneerlijke organisaties of andere vormen van al dan niet georganiseerde witteboordcriminaliteit- zijn een doorlopend risico. Dit integriteitsrisico is zeker aanwezig bij cliënten met internationale activiteiten. Ook ondernemingen met enkel nationale activiteiten staan bloot aan dit risico. Sommige sectoren zoals deze van vastgoedtransacties, tweedehandsvoertuigen, luxeproducten, horeca, virtual assets, etc. vertonen zelfs een verhoogd risico. Dit hoog AML⁸-risico vereist een gepaste verhoogde waakzaamheid. Ook de nodige deskundigheid en het adequate tijdsbudget moeten op het appel zijn.

De BAOB neemt al deze zorgen en risico's mee in rekening in zijn risicogestuurde aanpak.

---

⁸ *Anti-Money Laundering.*

III. ACTIEPLAN 2025

De BAOB wil in 2025 proactief blijven inzetten op de controle van materiële auditkwaliteitsrisico's. Hij zal een pedagogische en sensibiliserende aanpak hanteren bij de controle van de implementatie van de norm ISQM en de monitoring ervan. De in 2024 geselecteerde componenten van de norm ISQM 1 blijven als focus behouden en voor OOB⁹-kantoren wordt hieraan de door ISQM 2 geïmplementeerde opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling toegevoegd.

Ook is de controle-aanpak te bepalen voor de in het Belgisch recht omgezette CSRD. Deze zal in een eerste fase noodzakelijk pedagogisch zijn.

De BAOB wil blijven inzetten op communicatie van eigen verwachtingen en een actieve dialoog met de sector.

Ook binnen de toezichtpijler dringt verdere verfijning zich op van de risicogestuurde en proportionele aanpak, waarvan datagaring en -kwaliteit noodzakelijke hefboomen zijn. Speciale aandacht zal daarbij in 2025 uitgaan naar het profiel van cliënten.

Tenslotte blijft eerlijke, tijdige en proportionele *enforcement* de hoeksteen van een daadkrachtig preventief en proactief toezicht.

De BAOB is een risicogestuurde toezichthouder die zijn middelen proportioneel inzet op de wijze die het meest publieke waarde wil creëren.

De BAOB verfijnt jaarlijks en voortdurend zijn proportionele aanpak door zijn toezicht nauwer af te stemmen op de aard en de omvang van de activiteiten van de bedrijfsrevisoren. Bijzondere aandacht gaat ook naar het opleggen van maatregelen volgens een *level playing field* benadering, waarbij een gelijke of gelijkwaardige behandeling voorop staat met inachtnaam van de specifieke kenmerken en het inherent risico van elk dossier.

Met zijn acties wil de BAOB schade vermijden bij eindgebruikers van financiële informatie door gebrekkige informatie, foutieve informatie, of dalend vertrouwen in die informatie. Dit kan leiden tot foute beleggings- of kredietbeslissingen en, in het uiterste geval, financiële schade door fraude met financiële verslaggeving. Het toezicht is dan ook grotendeels risicogestuurd.

Doorlopende en thematische auditkwaliteitscontroles vormen een onderdeel van dat proportioneel en risicogestuurd toezicht met aandacht voor thema's die centraal staan in de maatschappelijke ontwikkelingen en de risico's en moeilijkheden waarmee het beroep te maken krijgt.

Met zijn actieplan blijft de BAOB volop inzetten op auditkwaliteit en integriteit, met verfijning van zijn aanpak, geschraagd door een hoge aandacht voor datagaring en -kwaliteit.

De BAOB wil in 2025 opnieuw inzetten op een actieve dialoog met de sector rond de sturing door de bedrijfsrevisorenkantoren naar hogere auditkwaliteit, de implementatie van ISQM, de beheersing van integriteitsrisico's en de niet-financiële rapportering. Daarin komen steeds de uitdagingen van de sector aan bod.

⁹ Organisaties van Openbaar Belang.

Dit actieplan van de BAOB bestrijkt de volgende domeinen¹⁰:

- *governance*;
- sensibilisering door communicatie en dialoog met de sector;
- kwaliteitscontroles;
- toezichtactiviteiten;
- strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme;
- *enforcement*-acties.

Governance

De BAOB onderzoekt voortdurend hoe het zijn gebruik van de gegevens waarover het beschikt, de risicoanalyse van de sector en de verwerkingstijd en dekking van de kwaliteitscontroles kan verfijnen.

De BAOB steunt op, en verfijnt voortdurend, zijn **datagedreven toezicht** om zodoende een meer diepgaand inzicht te krijgen in de sector en diens evoluties. Deze datacollectie gaat steeds gepaard met de noodzakelijke aandacht voor de werklust die dit bij bedrijfsrevisoren meebrengt, alsook met de nodige waarborgen zoals adequate gegevensbescherming. Daarom is de BAOB alert voor de aanpak van andere Europese toezichthouders en voor ontwikkelingen op het niveau van het *Committee of European Auditing Oversight Bodies* (CEAOB) die als *benchmark* dienst doen.

De kwaliteit van de gegevens die de BAOB gebruikt voor de uitvoering van zijn opdracht en de beschikbaarheid van volledige, nauwkeurige en actuele informatie is een recurrent en belangrijk punt van zorg voor de BAOB. De BAOB steunt zich immers grotendeels op deze informatie voor zijn toezicht. Daarom eist de BAOB kwaliteitsvolle, volledige en correcte informatie.

Dit geldt vooreerst voor de gegevens die de bedrijfsrevisoren verstrekken met het oog op opname in het openbaar register, dat niet alleen door de BAOB en het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR), maar ook door het publiek, wordt gebruikt. De BAOB bewaakt de kwaliteit van de in het register gepubliceerde gegevens onder meer op basis van de jaarlijkse rapportering door het IBR, waaraan de wetgever het houden en het bijwerken van het openbaar register heeft gedelegeerd.

Dit geldt ook voor de gegevens die worden verstrekt in het kader van de *Auditors Annual Cartography* (AAC), alsook voor de antwoorden op de door de BAOB opgestelde thematische vragenlijsten of voor alle andere informatie die in andere omstandigheden aan de BAOB wordt verstrekt. De BAOB voert jaarlijks, en dus ook in 2025, controles uit op de juistheid van de door bedrijfsrevisoren in de AAC ingevoerde gegevens: zowel middels steekproeven als in het kader van de kwaliteitscontroles.

Sensibilisering door communicatie en dialoog met de sector

Het **communiceren van zijn verwachtingen** over de correcte toepassing van het regelgevend kader is voor de BAOB een belangrijk werkinstrument. De BAOB zal zijn inzichten blijven delen om de sector te sensibiliseren voor recurrent vastgestelde inbreuken of moeilijkheden of om goede praktijken te promoten. Daarmee verhoogt de BAOB ook de voorspelbaarheid van zijn optreden.

De BAOB onderstreept verder het belang van de nationale dialoog en van internationale samenwerking.

---

¹⁰ De volgorde van de onderwerpen is geen indicatie van het belang dat de BAOB aan de onderwerpen hecht.

Wat de **nationale dialoog** betreft, wil de BAOB op vraag van alle betrokkenen de actieve dialoog met de sector, zoals georganiseerd sinds 2023, verder versterken om onder meer zijn begrip te actualiseren over de uitdagingen in de sector.

Daarnaast wisselt de BAOB regelmatig van gedachten met de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (HREB). Dit gebeurt doorgaans in de vorm van door de HREB aan de BAOB gevraagde adviezen over ontwerpnormen die door het IBR zijn opgesteld, dan wel in de vorm van door de BAOB gevraagde adviezen over aangelegenheden van normatieve aard of nog, gedachtewisselingen over de evoluties in de sector.

Ook zal de BAOB zijn dialoog met het IBR voortzetten met aandacht voor de kansen en uitdagingen van het beroep. De evaluatie van het jaarlijks verslag van het IBR over de uitvoering van de bij wet aan het IBR gedelegeerde taken, de kwaliteit van de gegevens in het openbaar register, het volgen van permanente vorming door de bedrijfsrevisoren en de belangrijkste inbreuken die de kwaliteitscontroles aan het licht brengen, staan ook op de jaarlijkse agenda.

De BAOB zal verder zijn dialoog met de Algemene Administratie van de Thesaurie, de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), de Nationale Bank van België (NBB) en de *Financial Services and Markets Authority* (FSMA) verdiepen over uiteenlopende onderwerpen.

Tenslotte geeft de BAOB ook technisch advies aan ministeriële kabinetten op hun vraag.

De aandacht van de BAOB in zijn **internationale samenwerking** gaat vooral uit naar de evoluties in de sector en de auditstandaarden, het bepalen van auditkwaliteitsindicatoren, het *level playing field* op Europees niveau en de invulling van het toezicht op de grensoverschrijdende bedrijfsrevisorenkantoren.

Wat de Europese en internationale samenwerking betreft, zal de BAOB deelnemen aan de werkzaamheden van het CEAOB en het *International Forum of Independant Audit Regulators* (IFIAR). Als lid van het CEAOB neemt de BAOB deel aan de werkzaamheden van Europese colleges, samengesteld uit publieke toezichthouders van de EU-lidstaten, met betrekking tot internationale netwerken van bedrijfsrevisorenkantoren en aan de trimestriële vergaderingen.

De BAOB kan ook ingaan op vragen tot bilaterale internationale samenwerking, zoals inzonderheid het geval is voor de samenwerking met zijn Amerikaanse homoloog, de *Public Company Accounting Oversight Board* (PCAOB).

Kwaliteitscontroles

Jaarlijks selecteert de BAOB op basis van zijn risicoanalyse welke bedrijfsrevisoren het aan zijn kwaliteitscontrole onderwerpt, ongeacht of zij al dan niet wettelijke controles van financiële overzichten uitvoeren bij organisaties van openbaar belang (OOB's).

De BAOB beschouwt de kwaliteitscontroles als zich herhalende langetermijncycli. Zoals voor alle facetten van zijn toezicht zet de BAOB ook binnen deze kwaliteitscontrolecycli zijn middelen risicogestuurd in waarbij niet alleen potentieel meer schadelijke situaties worden aangepakt, maar ook nieuwe trends en evoluties onder de loep worden genomen. Risicogestuurde selecties en

steekproeven worden steeds aangevuld door willekeurige steekproeven om de fiabiliteit en representativiteit van de controleresultaten te verzekeren.

De BAOB hecht groot belang aan het uitvoeren van zijn kwaliteitscontroles op proportionele wijze, rekening houdend met de omvang van het bedrijfsrevisorenkantoor, de aard van de geleverde diensten en de maatschappelijke impact van het cliënteel. De BAOB werkt daarom met een interne segmentatie van de sector grotendeels gesteund op basis van de antwoorden in de *Auditors Annual Cartography* en eventueel op de door de BAOB opgestelde thematische vragenlijsten. De BAOB houdt ook rekening met de aanpak van andere Europese toezichthouders en de ervaringen in de inspectiewerkgroep van het CEAOB die als *benchmark* dienstdoen.

ISQM-inspecties en thematische controle op *Audit Quality Indicators (AQI)* ontwikkeld door OOB-bedrijfsrevisorenkantoren

De internationale kwaliteitsbeheersingsstandaarden voor bedrijfsrevisorenkantoren, ISQM 1 en 2, vormen ook in 2025 een belangrijk organisatiethema.

De BAOB gaat voor een pedagogische en sensibiliserende aanpak om inzicht te verwerven in de wijze waarop bedrijfsrevisoren deze nieuwe norm begrijpen en hebben geïmplementeerd en de toegevoegde waarde ervan in de risicobeheersing van hun revisorale activiteit. De BAOB wil deze inzichten delen met de sector.

De focus op de ISQM 1¹¹ componenten ‘Het risico-inschattingsproces van het kantoor’ en ‘Middelen (*human resources*)’ blijft behouden. Voor grote bedrijfsrevisorenkantoren wordt hieraan het hoofdstuk ‘Governance en leiderschap’ toegevoegd. Bij de OOB-kantoren wordt bovendien de door de norm ISQM 2 geïmplementeerde ‘Opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling’ gecontroleerd.

Alle bedrijfsrevisoren, ook kleinere bedrijfsrevisorenkantoren en *sole practitioners*, moesten op grond van de norm ISQM 1 tegen 15 december 2024 hun kwaliteitsmanagementsysteem evalueren.

De toepassing van de door ISQM vereiste actieve risicobeheersing zou bij bedrijfsrevisorenkantoren in de praktijk kunnen uitmonden in het ontwikkelen en opvolgen van AQI's¹². De BAOB zal de thematische inspecties op deze AQI verderzetten bij de grote niet-OOB- en OOB-bedrijfsrevisorenkantoren, en op basis hiervan een selectie van nuttige AQI als goede praktijk identificeren.

Ethische regels: thematische controle op de procedures die opleidingen omkaderen met inbegrip van het bewaken van de eerlijkheid bij het afleggen van examens en interne kantoortesten.

Reeds enkele jaren spreekt de pers over “examenfraude” in het buitenland. In 2023 nog in Nederland. Deze evoluties zijn schadelijk voor de reputatie van de sector wiens beroepsbeoefenaars en hun personeel geacht worden doorlopend blijf te geven van een onberispelijke ethiek en eerlijkheid. De BAOB blijft ook in 2025 een thematische controle uitvoeren bij de grootste bedrijfsrevisorenkantoren op hun interne kantoortestprocedures die de interne kennistesten omkaderen en daarbij ethisch gedrag nastreven.

---

¹¹ Van toepassing met ingang van 15 december 2023.

¹² De BAOB houdt daarbij rekening met de ervaring van andere Europese toezichthouders.

Auditkwaliteit: thematische controle op de auditkwaliteit bij overheidsopdrachten bij indicaties van atypische erelonen

Tijdens de dialogen met de sector duikt al jaren het pijnpunt op van wat gepercipieerd wordt als 'onrealistische erelonen' bij overheidsopdrachten. Sommige bedrijfsrevisoren zouden bij het indienen van offertes in het kader van overheidsopdrachten erelonen aanbieden die, zo blijkt uit de dialogen, niet voldoende zouden zijn om de vereiste auditkwaliteit te kunnen bieden. Wanneer de prijs een doorslaggevende factor is voor de beoordeling van de overheidsopdracht zouden deze bedrijfsrevisoren op die manier de overheidsopdracht kunnen winnen.

De BAOB waakt over een kwaliteitsvolle dienstverlening door de bedrijfsrevisor met inbegrip van de vereiste auditkwaliteit en geeft jaarlijks aandacht aan de door de bedrijfsrevisoren in rekening gebrachte honoraria voor controles in het kader van de kwaliteitscontroles.

Op basis van de data in de *Auditors Annual Cartography* en andere bronnen kan de BAOB opdrachten identificeren waar atypische erelonen worden toegepast. Dit zijn opdrachten met een mogelijk (verhoogd) risico dat de vereiste auditkwaliteit niet wordt behaald. De erelonen kunnen voor de BAOB als risico-knipperlicht fungeren om over te gaan tot een verdere analyse.

In 2025 wil de BAOB hiervoor thematische controles opzetten en hieraan aandacht besteden tijdens de kwaliteitscontroles.

De in de Belgisch wet omgezette CSRD

In 2025 gaat de BAOB voor een basisaanpak voor de controle op de (in eerste instantie *limited*) *assurance* van duurzaamheidsinformatie, bestaande uit kenniswerving, analyse van de reglementering, het opstellen van een controleleidraad en het bepalen van de controle-aanpak die in een eerste fase pedagogisch en sensibiliserend wil zijn.

Uitdieping risicogestuurde en proportionele kwaliteitscontroles

De BAOB zal in 2025 zijn risicogestuurde en proportionele benadering verder uitdiepen door een voortdurende verfijning van de segmentatie van de bedrijfsrevisorenkantoren in functie van onder meer het type cliënt, het type activiteit, de erelonen en het aantal personeelsleden. De bedoeling is om de intensiteit van de kwaliteitscontroles en de verwachtingen van de BAOB inzake de kwaliteit van de kantoororganisatie, proportioneel af te stemmen op elk segment. In 2025 ligt de focus op het profiel van de cliënten.

De BAOB wil de frequentie van de controles bij de **bedrijfsrevisoren die organisaties van openbaar belang controleren (OOB-bedrijfsrevisoren)**, gradueel intensifiëren door kwaliteitscontroles te combineren met thematische controles.

Binnen de **bedrijfsrevisoren die geen organisaties van openbaar belang controleren (niet-OOB-bedrijfsrevisoren)** bestaan een aantal bijzonder grote bedrijfsrevisorenkantoren. Vanuit risicogestuurd oogpunt verwacht de BAOB van deze **grote niet-OOB-bedrijfsrevisorenkantoren** een hoge en adequate kwaliteit van hun kantoororganisatie, alsook een actieve aansturing van het voortdurend streven naar verbetering van hun auditkwaliteit. De BAOB streeft ernaar om geleidelijk aan en op risicogestuurde wijze bij hen de controles te laten evolueren naar een kortere kwaliteitscontrolecyclus dan de wettelijke minimumvereiste van 6 jaar.

De aanpak van de kwaliteitscontroles bij de **kleinere niet-OOB-bedrijfsrevisorenkantoren en *sole practitioners*** blijft in 2025 grotendeels ongewijzigd. De externe inspecteurs waarop de BAOB steunt, voeren de controle door nazicht van het controledossier en een uitvoerig gesprek met de gecontroleerde bedrijfsrevisor.

Voor kleinere bedrijfsrevisorenkantoren en *sole practitioners* die een belangrijk deel van hun erelonen verkrijgen door de uitvoering van bijzondere opdrachten zal de controle zich toespitsen op een selectie van één of meerdere bijzondere opdrachten (bv.: vereffeningen, fusies, splitsingen).

Risicogestuurde kwaliteitscontroles op materiële auditkwaliteitsrisico's

Voor **alle OOB- en niet-OOB-bedrijfsrevisoren** wenst de BAOB voor de kwaliteitscontroles in 2025 controles op te zetten die nauw aansluiten bij de specifieke risico's eigen aan de geselecteerde **commissarismandaten**. Dit moet toelaten om de toepassing van het wettelijk en normatief kader in de controledossiers te controleren op de materiële auditkwaliteitsrisico's in de financiële rapportering. Daarbij wordt een representatief staal aan commissarismandaten gecontroleerd op sleutelementen zoals bijvoorbeeld:

- planning van de audit;
- risico-inschatting en bepaling van de auditrespons;
- consolidatie;
- materialiteitsbepaling en -toepassing;
- uitvoering van auditwerkzaamheden voor bepaalde geïdentificeerde risico's, inzonderheid met betrekking tot continuïteit, boekhoudkundige waarderingen en fraude-indicaties;
- archivering en supervisie (nazicht van het dossier).

Bij het **selecteren van wettelijke controleopdrachten** zal de BAOB in het jaar 2025 bijzondere aandacht hebben voor de impact van de economische evolutie, trends en risico's (zoals uiteengezet sub II) onder meer middels volgende criteria:

- risico op het witwassen van geld en de financiering van terrorisme;
- risico op maatschappelijke impact van de door de bedrijfsrevisor geauditeerde onderneming;
- mandaten waaraan uitzonderlijk weinig controle-uren zijn besteed of waarvoor zeer lage erelonen zijn aangerekend;
- continuïteit en faillissement;
- boekhoudkundige waarderingen;
- sectoren en auditcliënten geïmpacteerd door economische of geopolitieke schokken¹³ ;
- sectoren gekenmerkt door een hoge graad van digitalisering.

---

¹³ Inflatie, sterk verhoogde kosten, negatieve sectorevoluties, geopolitieke risico's en economische onzekerheid (productiebedrijven met supply chain problemen, oninbare vorderingen, daling van klanten, dalende rendabiliteit onder meer door sterk verhoogde kosten, belangrijke waardeverminderingen, financieringsproblemen, verlies van afzetmarkten, continuïteitsproblemen, enz.);

Gezamenlijke inspecties met de PCAOB

De BAOB zal de **gezamenlijke inspecties met de PCAOB**, die in 2021 van start gingen, voortzetten. Het doel van deze inspecties is de kwaliteitsbeoordeling van de geleverde diensten aan OOB's zoals omschreven in de Amerikaanse wetgeving¹⁴. Gelet op het doel dat de PCAOB nastreeft, is het theoretisch perfect mogelijk dat een bedrijfsrevisorenkantoor dat in België niet als een OOB-kantoor kwalificeert, toch onderworpen wordt aan een gezamenlijke inspectie van de BAOB en de PCAOB.

Voor 2025 zijn verscheidene gezamenlijke inspecties met de PCAOB gepland. De BAOB voert de *joint inspections* in overleg met de PCAOB uit overeenkomstig een driejarige cyclus conform aan de Amerikaanse wetgeving die in een minimale driejaarlijkse controle voorziet. Aldus is in 2024 een nieuwe driejaarlijkse inspectiecyclus met de PCAOB gestart.

Bij de planning van zijn kwaliteitscontroles houdt de BAOB rekening met de gezamenlijke inspecties met de PCAOB. Dit is in het belang van Belgische ondernemingen die genoteerd zijn op gereglementeerde markten in de VS (NYSE, NASDAQ, OTC, ...) ¹⁵.

De PCAOB voert meestal een integraal nazicht van het kwaliteitsbeheersingssysteem van het bedrijfsrevisorenkantoor en focust logischerwijze op de correcte rapportering over in de VS genoteerde ondernemingen met respect voor de Amerikaanse regelgeving. Daarin verschilt de invalshoek van de PCAOB met deze van de BAOB. Toch zijn er belangrijke overlappingsen. De BAOB kan bij de keuze van de controletema's om reden van efficiëntie een hybride benadering toepassen door zich grotendeels te aligneren op de door de PCAOB gemaakte keuze en hieraan eventueel een aantal eigen, meer Belgische, thema's toe te voegen¹⁶. De BAOB kan echter ook totaal andere mandaten selecteren. De BAOB houdt daarbij zoveel als mogelijk rekening met de werklust van de OOB-bedrijfsrevisorenkantoren.

Toezichtactiviteiten

Naast de kwaliteitscontroles die de BAOB uitvoert, kan de BAOB zijn publiek toezicht vervullen door in functie van trends, evoluties en nieuwe inzichten over te gaan tot het uitvoeren van punctuele of thematische controles bij één of meerdere bedrijfsrevisoren(kantoren).

Aan de bron van toezichtdossiers liggen ook faillissementen, geschillen of beweringen van fraude die de BAOB ontvangt, bijvoorbeeld uit klachten of klokkenluidersmeldingen, persberichten en kennisgevingen over de vroegtijdige beëindiging van commissarismandaten. Bij het openen van dossiers op eigen initiatief kan de secretaris-generaal van de BAOB ook rekening houden met informatie die het van andere autoriteiten of derden ontvangt. Ook vragen tot internationale samenwerking leiden tot het openen van een toezichtdossier.

¹⁴ Het volstaat immers dat een niet-OOB-kantoor een cliënt heeft die in de VS beursgenoteerd is. Conform artikel 51 van de wet van 7 december 2016 neemt de BAOB de leiding tijdens deze gezamenlijke inspecties.

¹⁵ De BAOB wijst op het belang van de gezamenlijke inspecties voor de Belgische ondernemingen die genoteerd zijn op gereglementeerde markten in de VS, in zijn [Mededeling inzake de onderhandelingen over een samenwerkingsakkoord met de PCAOB](#), gepubliceerd op zijn website.

¹⁶ Het is nuttig te vermelden dat de PCAOB reeds een grondig inzicht heeft op de kantoorprocedures van het te controleren bedrijfsrevisorenkantoor aangezien deze kantoorprocedures meestal gestuurd worden vanuit de internationale netwerken en de PCAOB de bedrijfsrevisorenkantoren in meerdere landen inspecteert.

Sommige van deze dossiers hebben een aanzienlijke maatschappelijke impact en eisen veel controlemiddelen van de BAOB op. Het onderzoek ervan is echter belangrijk om het vertrouwen in het bedrijfsrevisoraat te ondersteunen.

De BAOB hecht bij de behandeling van toezichtdossiers een groot belang aan het beoordelen van elk dossier op zijn individuele merites, zonder vooringenomenheid en zonder rekening te houden met latere gebeurtenissen.

Strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

De sector maakte sinds 2018 grote vooruitgang in de beheersing van zijn witwasrisico en het risicoprofiel van zijn cliënteel. Er is altijd, ook in functie van de maatschappelijke evoluties, ruimte voor verbetering. Die maatschappelijke context is er jammer genoeg één van stijgende witteboordcriminaliteit.

Effectief risicobeheer is van vitaal belang voor de preventie van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Bedrijfsrevisoren moeten de risico's van hun cliënten analyseren en beoordelen en, in functie van het individuele risicoprofiel, een gepaste waakzaamheid aan de dag leggen.

De focus van het toezicht van de BAOB ligt daarbij op een effectieve toepassing van de interne kantoorprocedures, niet enkel voor auditmandaten maar ook voor bijzondere opdrachten, die hogere risico's met zich meebrengen, of boekhoudactiviteiten.

De BAOB is volgens een risicogestuurde benadering ook in 2025 waakzaam voor knipperlichten bij OOB-bedrijfsrevisoren(kantoren) en kan punctueel controle-opdrachten selecteren ter nazicht. In het kader van de kwaliteitscontroles bij niet-OOB-bedrijfsrevisoren zal de BAOB de naleving van de antiwitwaswetgeving in een selectie van revisorale opdrachten controleren met focus op de individuele risicobeoordeling, alsook de naleving van de waakzaamheidsverplichtingen.

Na een intensieve voorbereiding onder coördinatie van de Algemene Administratie van de Thesaurie volgt in 2025 het gesprek van de *Financial Action Task Force – Groupe d'action financière (FATF-GAFI)* met de BAOB, het IBR en enkele bedrijfsrevisorenkantoren als sluitstuk van de evaluatie op de volledigheid en de effectiviteit van de antiwitwaswetgeving in België.

Enforcement-acties

Enforcement is de hoeksteen van een sterke – versta effectieve- toezichthouder die optreedt in het algemeen belang en door zijn optreden het vertrouwen in de sector weet te bewaren. Dit optreden moet risico-gestuurd zijn, met zin voor proportionaliteit en evenwicht.

De BAOB speelt een belangrijke rol door zijn controleacties bij hen die blijk geven van slechte auditkwaliteit en -rapportering en de AML-verplichtingen niet naleven, om te pogen hun gedrag toekomstgericht te verbeteren en het onderliggend foutief gedrag bij te sturen door herhaling van de inbreuken te voorkomen. Preventieve maatregelen zijn hierbij een belangrijk werkinstrument.

De BAOB zal alle maatregelen in zijn *toolbox* gebruiken om het door de wetgever beoogde doel te bereiken en zal indien nodig aan de bevoegde minister bijkomende maatregelen of de verfijning van bestaande maatregelen voorstellen.

Wanneer de secretaris-generaal van de BAOB ernstige aanwijzingen vaststelt van het bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot het opleggen van een administratieve maatregel of een administratieve geldboete kan hij een onderzoeksdossier openen. Vervolgens stelt de secretaris-generaal onderzoeksadaten waarna hij verslag uitbrengt aan het comité van de BAOB. Het comité van de BAOB is bevoegd om in opportuniteit te beslissen over het gevolg dat het geeft aan de definitieve onderzoeksverslagen van de secretaris-generaal. Het kan besluiten om de zaak door te verwijzen naar de Sanctiecommissie van de FSMA, zelf passende maatregelen op te leggen of de zaak af te sluiten zonder gevolg. Het beoogt daarbij *fairness* en efficiëntie zonder in te boeten op de gewenste resultaten.

Aldus wordt de aanpak verdergezet in lijn met de in 2024 ondernomen acties die hebben geleid tot administratieve boetes en maatregelen uitgesproken door de Sanctiecommissie van de FSMA en gepubliceerd op de website van de FSMA¹⁷.

* * *

---

¹⁷ [Administratieve sancties | FSMA](#)